

انتظار فرج یک تکلیف است / سیمای انتظار در مبانی دینی

انتظار در دوره غیبت کبری نسبت به امام زمان، یک تکلیف است. معنای اصطلاحی انتظار به معنای چشم به راه بودن برای ظهور واپسین ذخیره الهی و آماده شدن برای یاری او در برپایی حکومت عدل و قسط است.

انتظار در دوره غیبت کبری نسبت به امام زمان، یک تکلیف است. معنای اصطلاحی انتظار به معنای چشم به راه بودن برای ظهور واپسین ذخیره الهی و آماده شدن برای یاری او در برپایی حکومت عدل و قسط است.

به گزارش خبرنگار مهر، متن زیر جلسه شصت و پنجم از سلسله مباحث مهدویت است که توسط حجت الاسلام سیدمحمدباقر علوی تهرانی ایراد شده است.

در رابطه با دوره غیبت کبری بحثی وجود دارد با نام انتظار. انتظار به لحاظ لغوی به معنی چشم به راه بودن است. یعنی انتظار کشیدن چشم به راه بودن آن حقیقتی است که هنوز محقق نشده است.

معنای اصطلاحی انتظار به معنای چشم به راه بودن برای ظهور واپسین ذخیره الهی و آماده شدن برای یاری او در برپایی حکومت عدل و قسط در سراسر گیتی است.

چشم به راهی یک معنای درست دارد و یک معنای غلط. معنای درست این است که شما زمانی می توانی بگویی که من چشم به راه آن حقیقت هستم که خودت را هم برای محقق شدن آن حقیقت آماده کنی. چشم به راهی یک جز از معنای انتظار است و جز دوم آن آماده شدن است.

مرحوم اصفهانی در کتاب مکیال این معنا را خیلی زیبا بیان می کند «معنی الانتظار... هو کیفیة نفسانیة ینبعت منها التّهیؤ لِمَا تَنْتَظِرُهُ... فَكَلِمَا كَانَ الْاِنْتِظَارُ اَشَدَّ كَانَ التَّهَيُّؤُ اَكْثَرَ. اَلَا اَنْتَ إِذَا كَانَ لَكَ مُسَافِرٌ تَتَوَقَّعُ قَدُومَهُ، إِزْدَادًا تَهَيُّؤُكَ لِقَدُومِهِ كَلِمًا قَرَبَ حَيْثُهُ» یعنی معنای انتظار عبارت است از یک حالت قلبی و روحی که از آن آماده شدن برای چیزی که در انتظارش هستی، برمی آید... پس هر قدر انتظار شدیدتر باشد، آماده شدن هم بیشتر می شود. آیا نمی بینی که وقتی مسافری داشته باشی که منتظر آمدنش هستی، هر چه زمان آمدنش نزدیک تر می شود، آمادگی تو برای این امر بیشتر می شود.

ما اگر بخواهیم چشم به راه امام عصر باشیم، آماده ظهور باشیم، باید همانی باشیم که او می خواهد. این آمادگی باید تناسب و سنخیت با خواست و مطالبه امام عصر داشته باشد.

ما برای این آمادگی باید چه کار بکنیم؟ مرحوم اصفهانی می گوید «فالمؤمن المنتظر لقدم مولاة كلما اشتد انتظاره ازداد جهده فی التّهیؤ لذلک بالورع والاجتهاد، وتهذیب نفسه عن الأخلاق الرذیلة، واقتناء الأخلاق الحمیة» یعنی پس مومن منتظر نسبت به آمدن مولایش، هر آنچه که انتظارش شدید تر باشد، در آمادگی برای آن با ورع و اجتهاد و تهذیب نفس از اخلاق نا پسند، و روی آوری به اخلاق حمیده و پسندیده تلاش بیشتر می نماید.

لذا انتظار در دوره غیبت کبری نسبت به امام زمان، یک تکلیف است. در انتظار عده ای می گویند که ما ظلم بیشتری کنیم یا مانع ظلم نشویم تا ظهور زودتر اتفاق بیفتد در حالی که این معنا التقاطی و غلط است.

حال سوال این است که جایگاه انتظار در دین کجاست؟ امری شایسته است یا بایسته است؟

امیرالمومنین می فرماید «أَيُّهَا النَّاسُ دِينَكُمْ دِينَكُمْ تَمَسَّكُوا بِهِ لَا يُزِيلُكُمْ أَحَدٌ عَنْهُ لِأَنَّ السَّيِّئَةَ فِيهِ خَيْرٌ مِنَ الْخَسَنَةِ فِي غَيْرِهِ لِأَنَّ السَّيِّئَةَ فِيهِ تُعْفَرُ وَالْخَسَنَةَ فِي غَيْرِهِ لَا تُقْبَلُ» یعنی ای مردم! به دین خود بچسبید، به دین خود بچسبید، زیرا گناه در آن بهتر است از کار خوب و ثواب در غیر آن، کار بد در آن آمرزیده شود و کردار خوب در غیر آن پذیرفته نباشد.

پس نفس دینداری مهم است.

راوی از امام صادق(ع) نقل می کند که آن حضرت می فرماید «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنَ الْعِبَادِ عَمَلًا إِلَّا يَه؟»

قُلْتُ: بَلَى، قَالَ: شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ (وَرَسُولُهُ) وَالْإِقْرَارُ بِمَا أَمَرَ اللَّهُ، وَ الْوَلَايَةُ لَنَا، وَ الْبِرَاءَةُ مِنْ أَعْدَائِنَا، وَالتَّسْلِيمُ لَهُمْ وَالْوَرَعُ وَالْإِحْتِهَادُ وَ الطَّمَأْنِينَةُ وَ ائْتِظَارُ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامِ.» یعنی آیا ملاک قبولی اعمال بندگان را به شما خبر دهم؟ راوی گفت: بله، امام فرمود: ملاک قبولی اعمال عبارتند از: ۱. شهادت این که معبودی جز خدا نیست و حضرت محمد صلی الله علیه و آله بنده و رسول اوست. ۲. اقرار و اعتراف به دستور الهی. ۳. ولایت اهل بیت علیه السلام. ۴. برائت از دشمنان اهل بیت علیه السلام. ۵. تسلیم در مقابل اهل بیت. ۶. تقوی. ۷. کوشش در راه خدا و آرامش. ۸. انتظار حضرت مهدی قائم علیه السلام.

یعنی انتظار قائم، رکن دین است. لذا روایاتی که در باب انتظار مطرح می شود از دوره رسالت پیامبر(ص) شروع شده است. هر آنچه لازم بوده در مورد انتظار بیان شود از زمان خود پیامبر بیان شده است چون جزء دین است.

نائب اول امام زمان در دوره غیبت صغری در دعای روز جمعه بعد از نماز عصر این قطعه را می گوید «و لا تنسنا ذکرة و انتظاره» یعنی خدایا یاد او و انتظار کشیدن او را از یاد من نبر.

امام جوادی(ع) می فرماید «ان القائم منا هو المهدی! الذی یجب أن ینتظر فی غیبتہ» یعنی «قائم» ما خاندان وحی و رسالت، حضرت مهدی علیه السلام است، هموست که در دوران غیبتش واجب است مردم انتظار ظهورش را برند.

آنقدر که ما به شرایط صحت نماز توجه می کنیم به شرایط انتظار توجه نمی کنیم در حالی که انتظار رکن دین است.

پیامبر می فرماید «انتظار الفرج عبادة» یا اینکه «افضل العباده انتظار الفرج». یعنی انتظار فرج عبادت است و برترین عبادت هاست. «افضل الاعمال امتی انتظار الفرج» یعنی برترین عمل امت من انتظار فرج است.

حضرت سجاد(ع) می فرماید «انتظار الفرج من اعظم الفرج» امید به گشایش خودش مهمترین گشایش است.

انتظار فرج، موجب زنده کردن امید در جامعه است.

در روایات دیگر انتظار را برترین جهاد می دانند، «افضل جهاد امتی انتظار الفرج». این جایگاه انتظار در دین است که آن برترین عبادت، برترین عمل امت و... می دانند.

امام صادق(ع) فرمودند: «علیکم بالتسليم والرد الینا و انتظار امرنا و امرکم و فرجنا و فرجکم» بر شما باد به تسلیم و رد [امور] به ما و انتظار امر ما و امر خودتان و فرج ما و فرج شما.

ما اگر بخواهیم آن حالت آمدگی را در خود به وجود بیاوریم باید چه کنیم؟

اولین بنیان پدیدآورنده انتظار این است که ما به وضع موجود راضی نباشیم. اگر شما به وضع موجود راضی باشید نمی توانید نسبت به آینده مطلوب منتظر باشید.

امام باقر(ع) می فرماید «إِذَا غَضِبَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى خَلْقِهِ نَحَاتًا عَنْ جَوَارِهِمْ» یعنی چون خدا تبارک و تعالی بر خلقش خشم کند ما را از جوارشان دور کند.

اگر دست ما از امام عصر کوتاه است نشان می دهد جامعه مورد غضب الهی است و این باید تغییر کند و نباید نسبت به آن قانع باشیم.

پیامبر فرمود «أَشَدُّ مِنْ يَتِيمٍ الَّذِي انْقَطَعَ عَنْ أُمِّهِ وَ أَيْبِهِ يَتِيمٌ انْقَطَعَ عَنْ إِمَامِهِ وَ لَا يَغْدِرُ عَلَى الْوُصُولِ إِلَيْهِ» یعنی سخت تر از یتیم جدا شده از پدر، یتیمی است که از امامش جدا شده و توانایی دستیابی به وی را ندارد.

ما باید این مسئله را درک کنیم که بخش عمده آن معرفت پیدا کردن نسبت به امام است.

به ما توصیه شده که در دوران غیبت این دعا را بخوانیم «اللهم انا نشكو اليك فقد نبينا، صلواتك عليه و اله، و غيبه ولينا، و كثره عدونا، و قله عدونا و شده الفتن بنا، و تظاهر الزمان علينا» یعنی بارالها ما به درگاه تو شکایت می کنیم از فقدان پیغمبر و از غیبت امام ما و بسیاری دشمن ما و کمی عدد ما و فتنه های سخت بر ما و غلبه محیط روزگار بر ما.

امام زمان می فرماید «بِی یَدِ قُحِّ اللّٰهِ الْبَلَاءَ عَنِ اَهْلِی وَ شِیْعَتِی» یعنی خداوند به وسیله من بلا را از خانواده و شیعیانم برطرف می گرداند.

ما اینها را نمی فهمیم چون معرفت نداریم. لذا ما باید باور داشته باشیم که وضعیت فعلی وضعیت خوبی نیست تا بتوانیم منتظر باشیم.